

Pfv.VI.20.453/2015/4.szám

A Kúria a Gárdos, Füredi, Mosonyi, Tomori Ügyvédi Iroda, ügyintéző: Dr. Nagy András ügyvéd által képviselt K&H Bank Zrt. felperesnek a Kovács, Barborják és Társai Ügyvédi Iroda, ügyintéző: Barborják Zoltán által képviselt Magyar Állam alperes ellen általános szerződési feltételekhez kapcsolódó törvényi vélelem megdöntése iránt a Fővárosi Törvényszéken 1.G.43.295/2014. szám alatt megindított és a Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.20.177/2015/7. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélettel szemben a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 300.000 (háromszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A pénzügyi intézmény felperes, illetve jogelődei a 2004. május 1-től 2014. július 19-ig terjedő időszakban az egyoldalú szerződésmódosítás jogát is tartalmazó általános szerződési feltételeket (ÁSZF) alkalmaztak a devizaalapú (devizában nyilvántartott vagy devizában nyújtott, de forintban törlesztett) szerződéseik esetén.

A felperes keresetében kérte a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (Törvény) 6. §-a, valamint 11. §-ának (1) és (3) bekezdése alapján annak a megállapítását, hogy az általa megjelölt időszakban hatályos és a keresetlevélben tételesen felsorolt - az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó - szerződéses kikötések tisztességesek és így érvényesek. Kérte, hogy a bíróság a per tárgyalásának a felfüggesztése mellett kezdeményezze a Törvény általa hivatkozott rendelkezéseinek az Alaptörvény ellenessége folytán az Alkotmánybíróság eljárását, míg a nemzetközi szerződésekbe való ütközése miatt az Európai Unió Bírósága előtti előzetes döntéshozatali eljárást.

Az alperes a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a felperes által a devizaalapú hitel, kölcsön, vagy pénzügyi lízingszerződésekben 2014. március 15-től 2014. július 19-ig alkalmazott alábbi szerződéses kikötésének a kezelési költségekre és díjakra vonatkozó azon kikötési része, amely szerint: „az objektív körülmény, amely esetében a díjak, költségek megváltoztathatók: a bank díjat vagy költséget évente legfeljebb a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett előző évi éves fogyasztói árindex mértékében emelhet.

A fogyasztónak nyújtott kölcsön esetén kizárólag a (a kikötésben szereplő kamat kifejezés kimarad) díj vagy költség módosítható kedvezőtlenül, mégpedig a fent meghatározott objektív körülmények bekövetkezte esetén.

Amennyiben a fentiekben említett okok bármelyike a kamat, díj vagy költségelem csökkentését teszi indokolttá, akkor a bank a kamat, díj vagy költségelemet a változás mértékével arányosan csökkenti „ tisztességes.

A felperes által a devizaalapú hitel, kölcsön vagy pénzügyi lízingszerződésben 2014. március 15-től 2014. július 19-ig alkalmazott alábbi szerződéses kikötéseinek a kezelési költségekre és díjakra vonatkozó azon kikötési része, amely szerint:

„Az objektív körülmény, amely esetében a díjak, költségek megváltoztathatók:

3. A bank díjat vagy költséget évente legfeljebb a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett előző évi éves fogyasztói árindex mértékében emelhet.

4. A fogyasztónak nyújtott kölcsön esetén kizárólag a (a kikötésben szereplő kamat kifejezés kimarad) díj vagy költség módosítható kedvezőtlenül, mégpedig a fent meghatározott objektív körülmények

bekövetkezése esetén.

Amennyiben a fentiekben említett okok bármelyike a kamat, díj vagy költségelem csökkentését teszi indokolttá, akkor a bank a kamat, díj vagy költségelemet a változás mértékével arányosan csökkenti" tisztességes.

A felperes által a devizaalapú hitel, kölcsön vagy pénzügyi lízingszerződésben 2014. március 15-től 2014. július 19-ig alkalmazott alábbi szerződéses kikötéseinek a kezelési költségekre és díjakra vonatkozó azon kikötési része, amely szerint:

3. Az objektív körülmény, amely esetében a díjak, költségek megváltoztathatók: A bank díjat vagy költséget évente legfeljebb a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett előző évi éves fogyasztói árindex mértékében emelhet.

4. A fogyasztónak nyújtott kölcsön esetén kizárólag a (a kikötésben szereplő kamatkifejezés kimarad) díj vagy költség módosítható kedvezőtlenül, mégpedig a fent meghatározott objektív körülmények bekövetkezése esetén.

Amennyiben a fentiekben említett okok bármelyike a kamat, díj vagy költségelem csökkentését teszi indokolttá, akkor a bank a kamat, díj vagy költségelemet a változtatás mértékével arányosan csökkenti tisztességes.

Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította.

Álláspontja szerint nem volt szükséges a Pp. 155/B. §-a alapján az Alkotmánybírósági eljárás és a Pp. 155/A. §-a alapján az Európai Unió Bírósága előtti előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése. Az ítélet indokolása szerint a felperes csak részben tudta bizonyítani, hogy az általa alkalmazott általános szerződési feltételek megfeleltek a Törvény 4. §-ának (1) bekezdése szerinti feltételeknek, ezért a rendelkező rész szerinti esetekben sikerült a tisztességtelenség vélelmét megdöntenie.

A peres felek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az ügyben kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását. Az Alkotmánybíróság a III/1692-17/2014. AB szám alatti határozatával a Törvény 4. §-a (2) és (3) bekezdései 7-15. §-i alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezéseket elutasította. ViSSZAUTASÍTOTTA TOVÁBBÁ a Törvény 6. §-a alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést.

A másodfokú bíróság ezt követően meghozott ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és a keresetet teljes egészében elutasította, egyebekben pedig azt helybenhagyta. A másodfokú bíróság előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének nem látta alapját és álláspontja szerint a felperes egyetlen

esetben sem tudta megdönteni a tisztességtelenség törvényi vélelmét.

A jogerős ítélettel szemben a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérte annak hatályon kívül helyezésével az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását és a keresetének helyt adó ítélet meghozatalát.

A felülvizsgálati kérelem indokolása szerint a felperest megillette az egyoldalú szerződésmódosítás joga, ennek ellenére az ilyen jellegű perekben hozott döntések, a perbeli jogerős ítélet, a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény, a 2/2014. Polgári jogegységi határozat (PJE), és a Törvény olyan értelmezést ad a szimmetria és az átláthatóság elvének, amely mellett kizárt, hogy a felperes által alkalmazott kikötések tisztességesek legyenek. Ez a körülmény összességében igazolja a jogerős ítélet jogszabálysértő jellegét, mert ellehetetleníti az egyoldalú szerződésmódosítás jogszabály által biztosított jogának a gyakorlását. Mindez arra utal, hogy az eljárás bíróságok szerint az egyoldalú szerződésmódosítás fogalmilag tisztességtelen. Kérte, hogy a Kúria az uniós jogba ütköző volta miatt tegye félre a Törvény rendelkezéseit és az uniós jog alapján hozza meg döntését az ügyben.

A notifikációs kötelezettség megsértése folytán a Törvény nem alkalmazható, az általános szabályok szerint pedig a pert meg kellett volna szüntetni. Az alperes ugyanis nem rendelkezett jogképességgel, a felperes vele szemben jogot nem érvényesíthet és így nincs perbeli legitimációja (Pp. 3. § (1) bekezdés). A felperesnek ezen felül nincs olyan joga az alperessel szemben, amelynek a megóvása miatt a megállapítás szükséges lenne (Pp. 123. §) és olyan vélelem megdöntését kívánja elérni, ami a törvény félretétele folytán nem is létezik.

A Törvény sérti az Európai Unió jogát, ezért a felperes indítványozta az eljárás felfüggesztését és az Európai Unió Bíróságánál előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését. A Törvény sérti a 93/13. EKG. irányelv (Irányelv) 8a. cikkében foglaltakat, a notifikációs kötelezettség megsértése pedig a tagállami jogszabály alkalmazhatatlanságát vonja maga után. A 8a. cikk szerinti eljárásra azóta sem került sor, ezért ezt a rendelkezést az Európai Unió Bírósága még nem értelmezte. Az értelmezésre a Kúria nem jogosult, így csak akkor nem lenne köteles az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére, ha aggálytalanul lenne megállapítható, hogy a kötelezettség megsértése a Törvény alkalmazhatóságát nem érinti, vagy a Törvény rendelkezései nem alkalmazhatóak. A felperes álláspontja szerint ez nem lehetséges, a Kúria ezért köteles az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére.

Az Irányelv a tisztességtelenség eseti vizsgálatát írja elő (4. cikk (1) bekezdés), a Törvény pedig ezzel ellentétes módon kizárja, hogy az adott tényállás körülményeinek a vizsgálata alapján dönthessen a bíróság a feltétel tisztességtelenségéről. A Törvény felülírta az eljárási szabályokat, megváltoztatta az eljárás alapvető jellegét és a szabályozási logikát. A Törvény megváltoztatta a Ptk. elévülési szabályait, ezért sérti a letelepedési szabadságnak és a tőke szabad áramlásának az elvét, valamint a tulajdonhoz való jogot. Sérti ezeket az elveket minden nemzeti intézkedés, ami alkalmas arra, hogy megzavarja, vagy kevésbé vonzóvá tegye a letelepedés vagy a tőkebefektetés közösségi jog által biztosított szabad gyakorlását. A Törvény nem felel meg a közérdek védelméből eredő követelményeknek és túllép a szabályozási cél eléréséhez szükséges mértéken. A cél a Pp. és a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (régii Ptk.) szabályai alapján - az uniós joggal összhangban - is elérhető lett volna. A Törvény azonban olyan anyagi jogi és eljárásjogi szabályokat határozott meg, amelyek a jogviszonyok létrejöttének időpontjában még nem is léteztek. A felperes anyagi helyzete nem csak azért vált terhesebbé, mert a szerződések tisztességtelen szerződési feltételeket is tartalmaztak, hanem azért, mert a már elévült követelések is újra érvényesíthetővé válnak vele szemben. A Törvény sérti a Charta 17. cikkében biztosított tulajdonhoz való jogot és a jogos várakozás elvét. (A Charta alkalmazhatóságát korábbi döntéseiben a Kúria is elismerte.) A tisztességtelen feltételekből eredő követelések semmisek és azokat a felperes nem lett volna jogosult érvényesíteni, de az elévülés a jogviszonyban alapvető változást eredményezett. A fogyasztó a kikötés tisztességtelenségére ugyanis határidő nélkül hivatkozhat, de a már elévült követeléseket nem követelhetné újra. Az elévült követelések alkotmányos védelemben részesülnek függetlenül attól, hogy a követelés megszerzésére hogyan került sor.

A Törvény sérti a tisztességes tárgyaláshoz és a hatékony jogorvosláthoz való jogot, mert a rendkívüli eljárási szabályok, a bizonyítási teher felperesre való telepítése csak formálisan biztosítják a bírósághoz fordulás jogát, a felperes az ügyének a megfelelő előadására így nem képes. A Törvény 4. §-a, 6. §-a valamint 7-15. §-ai tehát az uniós jogba ütköznek, ezért az uniós jogszabályok közvetlen hatállyal bírnak az ügyben, elsőbbséget élveznek a Törvénnyel szemben, ezért a bíróságnak azokat kell alkalmaznia.

A jogerős ítélet tévesen értékeli a szimmetria elvét, mert az ezek sérelmére irányadó vélelem megdönthető, ha az ÁSZF nem zárja ki, hogy a fogyasztó javára bekövetkező feltételváltozás hatása a fogyasztó javára érvényesítésre kerülhessen. A díj- és a költségváltozásokat egy időszakban jogszabály zárta ki, ilyenkor pedig a szimmetria elvének a teljesülése nem is vizsgálható.

A hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (rég. Hpt.) módosítása jogkövetkezményét a jogerős ítélet tévesen állapította meg, mert a rendelkezések akkor is kötelezték a pénzügyi szolgáltatót, ha az ügyféllel kötött szerződés nem került módosításra.

Tévesen értékelte a jogerős ítélet az átláthatóság elvét is, hiszen az Európai Unió Bíróságának a joggyakorlata világos és egyszerű követelményeket támasztott ez ügyben. Ezek szerint a fogyasztónak a szerződéskötést megelőzően rendelkezésére kell, hogy álljanak azok a szerződési feltételek, amelyek alapján a szolgáltató egyoldalúan jogosult a szerződés módosítására. Nyilvánvalóan nem átlátható tehát az a szerződés, amely alapján a szolgáltató úgy jogosult az egyoldalú szerződésmódosításra, hogy a jogról a szerződés nem rendelkezik. Nem követeli meg tehát ez az elv azt, hogy a változás összege, nagyságrendje előre felmérhető legyen, vagy a szerződés rögzítse azt a képletet, módszertant, amivel a változtatás pontos összege meghatározható. (Utalt e körben a felperes az Invitel, az RWE és a Kásler ügyekre).

Megfelelt tehát a felperes álláspontja szerint az átláthatóság követelményének a kikötés, ha az tartalmazta, hogy a hitelező meghatározott, a szerződési feltételek szempontjából releváns körülmények változása esetén, indokolt mértékben jogosult módosítani a szerződési feltételeket. Egy ilyen kikötés egyértelmű és világos a fogyasztó számára is, így eléri azt a célt, hogy a megvalósult módosítás jogszerűsége ellenőrizhető legyen. Az átláthatóság elve 2012. év előtt bírói gyakorlattal nem rendelkezett, ezt követően pedig ellentétes és téves, az Európai Unió Bíróságának a gyakorlatával összhangban nem álló értelmezések születtek az egyes ítéletekben. Megállapítható azonban, hogy az átláthatósággal kapcsolatosan megfogalmazott helyes követelményeknek az Európai Unió Bíróságával összhangban álló értelmezése esetén a perbeli kikötések átláthatóak.

A felperes tételesen meghatározott okok alapján - azokhoz igazodva - volt jogosult a szerződés egyoldalú módosítására. Ez által a ténylegesség és arányosság elve előrelátható és ellenőrizhető módon érvényesült. Miután ez az elv teljesül, a fogyasztó érti, hogy milyen esetleges növekedéssel kell számolnia, ellenőrizni tudja és számon is tudja kérni, hogy a módosítás ennek megfelelően történt-e.

A régi Hpt. 210. §-a (13) bekezdésének módosításával 2010. január 1-től megerősítésre került a fogyasztó ellenőrzési joga. A felperes által alkalmazott szerződési feltételek megfelelőek voltak, azoknál pontosabb kikötés elvárása azt jelentené, hogy a felperest nem is illeti meg az egyoldalú szerződésmódosítás joga. Az azóta

bekövetkezett jogszabályi változások is csak annyit írnak elő, hogy a ténylegesen felmerült költségekkel arányosan történjen az egyoldalú módosítás, így a bíróságok a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény rendelkezéseinél is szigorúbb követelményeket támasztanak.

A fogyasztó részére előrelátható volt az egyoldalú szerződésmódosítás mechanizmusa is, más követelmény pedig nem támasztható és a fogyasztó védelme érdekében nem is szükséges.

Az ilyen jellegű ügyekben meghozott ítéletek alapján a piaci szereplők nem képesek az új követelményekhez igazodó szerződési feltételek megalkotására, így nem tisztáztak, hogy az egyoldalú szerződésmódosítási jog milyen feltételek mellett gyakorolható. A perbeli kikötésekkel biztosított volt az ellenőrzés lehetősége is, mert az ügyfél – akár bírósági úton is – számadásra kérhette fel a bankot, a szabályozás pedig a 2010. január 1-től alkalmazandó régi Hpt. rendelkezéseivel is összhangban állt.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására és a felperes perköltségben történő marasztalására irányult.

A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

A jogerős ítélet az ügy elbírálásához szükséges mértékben feltárt és helyesen megállapított tényállásból helytálló jogi következtetéseket vont le, jogszabálysértés nem történt.

I. Az Alkotmánybíróság eljárása.

Az Alkotmánybíróság a 34/2014. (XI.14.) AB határozatban és az ennek a pernek a kapcsán meghozott III/1692-17/2014. AB szám alatti határozatban elutasította a Törvény egyes rendelkezései alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezéseket. Megállapította, hogy a Törvény nem sérti a jogbiztonság elvét, a visszamenőleges hatályú jogalkalmazás tilalmát, a tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jogot. Nem sérült a normavilágosság elve és a bírói függetlenség sem. A Kúria – a jogerős ítéletben a másodfokú bíróság által kifejtett álláspontnak megfelelően – a továbbiakban tehát nem vizsgálhatta a Törvény esetleges Alaptörvény ellenességét és a keresetet a Törvény rendelkezéseinek az alkalmazásával kellett elbírálnia.

II. Az Európai Unió jogának értelmezése, az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése.

II/A. A notifikációs kötelezettség.

Az Irányelv 8a. cikke szerinti kötelezettségre vonatkozó előírás a bizottság tájékoztatását szolgálja a tagállami rendelkezésről és annak céljáról. Ez a kötelezettség kizárólag a tagállamok és a bizottság kapcsolatát érinti és nem keletkeztet magánfelek részére olyan jogokat, amelyek megsértése a tájékoztatási kötelezettség elmulasztásával megvalósulhatna (380/87.sz. Enichem Base ügy, 19-24. pontok, C-235/95. sz. AGS Assedic Pas-de-Calais ügy, 32. pont).

Az Irányelv 8. cikkének értelmében nem kizárt, hogy a tagállamok az Irányelv által szabályzott területen olyan, a szerződéssel összhangban álló szigorúbb rendelkezéseket fogadjanak el, amivel a fogyasztóknak magasabb szintű védelmet biztosítanak. Mindezek alapján - figyelemmel az Alkotmánybíróság döntésére is - nem volt megállapítható, hogy a Törvény alkalmazott rendelkezései ellentétben állnának az uniós joggal.

II/B. Az Irányelv 4. cikkének sérelme.

Az Irányelv 4. cikkének (1) bekezdése szerint a szerződési feltétel tisztességtelen jellegének a megítélése során az áruk vagy szolgáltatások természetét kell figyelembe venni, azt amire vonatkozóan a szerződést kötötték, a szerződés megkötésének időpontjában fennálló összes körülményt, továbbá a szerződés minden egyéb feltételét, illetve a további szerződések feltételeit, amennyiben a vizsgált szerződés azoktól függ. A perbeli esetben a Törvény rendelkezése alapján a jogvita elbírálása során nem az egyes szerződések megkötésének a körülményeit kellett vizsgálni, hanem magának az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő összes rendelkezésnek a tisztességtelenségét, mint jogkérdést. Az Irányelv 4. cikke (2) bekezdésének az értelmezése során az Európai Unió Bírósága oly módon foglalt állást, hogy azon követelmény alatt, amely szerint a szerződési feltételnek világosnak és érthetőnek kell lennie, nem csak azt kell érteni, hogy az érintett feltételek nyelvtani szempontból a fogyasztó számára érthetőek legyenek. Elvárás ugyanis az is, hogy a szerződés átlátható legyen, a fogyasztónak módjában álljon az egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni a szerződéses rendelkezésből eredő, őt érintő gazdasági következményeket (C-26/13. számú ügy).

Az Irányelv 3. cikkének (3) bekezdése alapján, a Melléklet 1. pontjának j) alpontja kimondja azt is, hogy tisztességtelen az a szerződési feltétel, amely szerződésben feltüntetett és érvényes indok nélkül jogosítja fel az eladót vagy a szolgáltatót a szerződési feltétel egyoldalú megváltoztatására. A 2. pont b) alpontja értelmében nem kizárt olyan szerződési feltételek alkalmazása, amely szerint a pénzügyi szolgáltató a fogyasztó által fizetendő kamatláb, vagy bármilyen más összeg megváltoztatására jogosult, ha erre érvényes indoka van, erről a másik szerződő felet

a lehető legrövidebb időn belül értesíti és a fogyasztó jogosult a szerződést azonnali hatállyal felmondani. Mindebből az következik, hogy a kamat, költség vagy díj egyoldalú módosításának elengedhetetlen feltétele egyebek mellett az is, hogy annak érvényes indoka legyen. Tisztességtelen, nem világos, nem érthető, vagy nem átlátható szerződések alapján nem kerülhet sor egyoldalú emelésre, ezért nem állnak ellentétben az uniós joggal a Törvény 4. pontjának a rendelkezései.

II/C. A Charta rendelkezéseinek sérelme.

A Chartában megjelölt alapvető jogokat ebben az eljárásban is tiszteletben kell tartani. Nem sérül azonban a felperes tulajdonhoz való joga, gazdasági érdeke, mert nem következik be tulajdonelvonás abból eredően, hogy nincs módja a tisztességtelen feltételek alapján az egyoldalú kamat, költség vagy díjemelést lehetővé tévő szerződéses kikötés alkalmazására. Az uniós és a magyar jog alapján ezek a kikötések egyaránt semmisek, azaz a fogyasztó számára nem jelenthetnek kötelezettséget és így abból a felperes számára sem keletkezhetnek jogosultságok. Az olyan jogok megszerzése és gyakorlása, ami a felet a nemzeti jog alapján sosem illette meg, az adott alapjogot a Chartával azonosan szabályozó Emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény (Egyezmény) alapján sem követelhető {Marckx v. Belgium, A31 (1979.), X. v. Német Szövetségi Köztársaság, App. No.8410/78. (1979), S. v. Egyesült Királyság, App. No.11716/85. (1986.)}.

Az Alkotmánybíróság a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz fűződő jog tekintetében már vizsgálta az indítványokat és arra a következtetésre jutott, hogy a Törvényben meghatározott keresetindítási határidő nem ütközik az Egyezmény 6. cikkének (1) bekezdésébe. A bizonyítás lényege banki okiratokon alapul, de nem kizárt tanú és szakértő meghallgatásának az igénye sem. A Törvény ennek a lehetőségét biztosítja, de biztosítja azt is, hogy a felek az eljárásban az álláspontjukat megfelelően előadhassák. (34/20104. (XI.14.) AB határozat indokolás 162. és 170. pont).

II/D. A letelepedés szabadságának és a tőke szabad áramlásának sérelme.

A már kifejtettek alapján nem volt megállapítható, hogy a Törvény ellentétes lenne az Európai Unió jogával és így az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (EUMSz) 49. és 54. cikkelyében a letelepedés szabadságát, valamint a 63. cikk alapján a tőke szabad áramlását biztosító szabályaival. A törvény nem korlátozta semmilyen módon a tagállamok, valamint a tagállamok és a harmadik országok közötti szabad tőkemozgást, azt, hogy az Európai Unió más államának állampolgárai és társaságai tartósan és folyamatosan részt vegyenek a származási helyüktől eltérő tagállam gazdasági

életében és abból hasznot húzzanak. Nem fogalmazott meg ugyanis semmiféle olyan szabályozást, amely bármely okból hátrányosan kezelte volna más tagállamok állampolgárait és társaságait, nem alkalmazott semmilyen diszkriminációt, minden szempontból egyformán kezelte a hazai és a külföldi pénzügyi intézményeket.

Az Európai Unió Bíróságának gyakorlata szerint a diszkriminatív elem meglététől függetlenül a letelepedés szabadsága korlátozásának minősül minden olyan intézkedés, amely e jog gyakorlását tiltja, korlátozza, vagy kevésbé vonzóvá teszi is. Ebben a kérdésben azonban annak van döntő jelentősége, hogy a lehetséges következmények mennyiben vezethetők vissza a Törvény rendelkezéseire. Az Alkotmánybíróság a már idézett határozatában megállapította, hogy a Törvény sem a tisztességtelenség tilalma, sem a jogkövetkezményei tekintetében nem tartalmaz visszaható hatályú jogalkotást, a Törvény nem állapít meg olyan követelményeket, amelyek a feleket 2004. május 1-től kezdődően ne terheltek volna. Ezen túlmenően az Irányelv 6. cikkének (1) bekezdése szerint az eladó vagy a szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve. A feleket érintő esetleges hátrányos következmények tehát nem a Törvény rendelkezéseire, hanem az Irányelv tényleges érvényesülésére vezethetők vissza. Ugyanez vonatkozik az EUMSZ 63. cikke szerinti, a tőke szabad áramlását biztosító rendelkezésre is.

A kifejtettek alapján az uniós jog értelmezésével kapcsolatos ésszerű kétség hiányában a Kúria nem látta indokoltnak azt, hogy az ügyben előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezzen.

III. A közérdek védelmének szükségessége.

A Törvény nem ütközik az Európai Unió jogába, ezért az abban foglaltakat nem lehetett figyelmen kívül hagyni. Nem volt ezért helye az eljárás megszüntetésének vagy a régi Ptk., illetve a Pp. Törvénytől eltérő szabályainak az alkalmazására. Ebből következően a Törvény 7. §-ának (2) bekezdésébe foglalt rendelkezés megalapozta az alperes perbeli legitimációját és lehetőség volt a Törvény rendelkezései alapján a megállapítási kereset megindítására.

A már kifejtettekre való tekintettel a Törvény rendelkezései a Kúria által nem voltak félretehetők. Az ilyen jellegű problémák orvoslására, a közérdek védelmére valóban más jogi út is rendelkezésre állt volna (például ügyészi perindítás a közérdek védelme érdekében), de ez nem eredményezheti a Törvény speciális rendelkezéseinek a mellőzését és a per megszüntetését, vagy a keresetnek helyt adó döntés meghozatalát. A felperes által e körben kifejtettek tehát az ügy elbírálása szempontjából nem rendelkeznek relevanciával.

IV. Az elévülés kérdése.

A per tárgya a keresetben előadottaknak megfelelően az volt, hogy a felperes tudja-e bizonyítani, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződéses kikötései tisztességesek és így érvényesek. A Kúria ennek megfelelően az ebben a tárgyban előterjesztett kereseti kérelemről határozott és azt vizsgálta, hogy az eljárás során a felperes meg tudta-e dönteni a tisztességtelenség törvényi vélelmét. Az a körülmény, hogy a felperes és a fogyasztók közötti elszámolás hogyan alakul, illetve a Törvény egyéb rendelkezései az egyes követelések elévülését milyen módon szabályozták, nem tartozik erre a perre. A jogvita eldöntése szempontjából ugyanis nem bír semmilyen jogi relevanciával az, hogy a Törvény az elévülés kérdését a régi Ptk. általános szabályaitól eltérő módon szabályozta.

A Kúria akkor se adhatna - erre alapítottnan - helyt a keresetnek, ha az elévülés kérdésének a szabályozása az Alaptörvénybe, vagy az Európai Unió jogába ütközne. Nem lenne indokolt ebben a kérdésben az Alkotmánybírósághoz, vagy az Európai Unió Bíróságához sem fordulni, hiszen az elévülés kérdésének szabályozása nem előkérdése ezen per elbírálásának.

V. A perbeli szerződéses kikötések tisztességtelenségének kérdése.

A jogerős ítélet helyesen állapította meg, hogy a régi Ptk. ismerte és a perrel érintett időszak kezdetétől változatlan tartalommal alkalmazni is rendelte a tisztességtelenség fogalmát. Nem tekinthető ezért a jogszabályi körülmények megváltozásának az, hogy ha az Európai Unió Bírósága az EUMSZ 267. cikke szerinti hatáskörében eljárva valamely uniós jogszabályra vonatkozóan kifejti, megmagyarázza és pontosítja e szabálynak a jelentését és terjedelmét úgy, ahogyan azt a hatályba lépésének a kezdő időpontjától kezdődően értelmezni és alkalmazni kellett volna, illetve ahogyan azt jelenleg is szükséges értelmezni, illetve alkalmazni. Az így értelmezett szabályt a bíróságok alkalmazhatják, sőt alkalmazniuk is kell az értelmezést tartalmazó ítélet meghozatala előtt keletkezett jogviszonyokra is. A Törvény az egyedileg meg nem tárgyalt szerződéses feltételek tekintetében állított fel vélelmet azok tisztességtelensége mellett, továbbá speciális eljárási szabályokat alkotott azok megdöntésére. A vélelem tartalmának a meghatározása során azonban a Kúria is az Európai Unió Bírósága által felállított elveket alkalmazta és nem olyan tartalmi követelményeket, amelyek a felperest 2004. május 1-jétől kezdődően az uniós és a magyar jog alapján ne kötelezték volna.

V/A. A szimmetria elve.

A felülvizsgálati kérelemben a felperes alaptalanul állította, hogy a jogerős ítéletben a másodfokú bíróság tévesen értelmezte volna a szimmetria elvét. A felperes állításával ellentétben ugyanis önmagában attól nem érvényesül a szimmetria elve, ha a felperes nem zárta ki, hogy a fogyasztó javára bekövetkező feltételváltozás hatása a fogyasztó javára érvényesítésre kerüljön. Ez a fajta értelmezés ugyanis nem áll összhangban az Európai Unió Bírósága által kifejtett értelmezéssel és a PJE-ben foglaltakkal, mert a többi elv érvényesülése nélkül csak egy olyan feltétel, amelynek az alkalmazása kizárólag a felperestől függ. Ilyen esetben a felperes saját döntési jogkörébe tartozna, hogy a körülmények fogyasztóra nézve kedvező alakulása esetén meg kívánja-e változtatni a fogyasztó javára a szerződési feltételeket vagy sem, ami a szimmetria elvének az érvényesülését nyilvánvalóan nem teszi lehetővé.

V/B. Az átláthatóság elve.

Az átláthatóság elve sem érvényesül önmagában azért, mert a szerződésből megállapíthatóan a szolgáltató jogosult a szerződés egyoldalú módosítására. Az átláthatóság követelménye valóban nem követeli meg azt, hogy a változás pontos összege, mértéke előre felmérhető legyen. Nem is ezt hiányzik a felperes által alkalmazott kikötésekből, hanem az, hogy annak alapján a fogyasztó nem láthatta előre, hogy pontosan mikortól és milyen feltételek bekövetkezte esetén és azokhoz képest milyen mértékben kerülhet sor a terhek esetleges további reá történő áthárítására. Nem tudhatta, hogyan alakul a változás mechanizmusa és milyen lehetőségei vannak annak ellenőrzésére. Amennyiben a meghatározott feltételek bármelyike nem teljesül, úgy a kikötött szabályozás a tartalmában sem felel meg az átláthatóság elvének és így nem került bizonyításra a kikötés tisztességessége.

VI/C. A jogszabályváltozások.

A tisztességtelenség a jogszabályok időközbeni változása ellenére is fennállhat. Fennállhat akkor is, ha esetlegesen a feltételek megfelelnek a 275/2010. (XII.15.) Korm. rendeletben, vagy a régi Hpt.-ben rögzítetteknek. Ezek a jogszabályok ugyanis nem jelentették a teljes körű szabályozását az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződéses feltételeknek. Lehetnek alapos okai a pénzügyi intézmény egyoldalú szerződésmódosításának, de önmagában az ezeknek az előírásoknak való megfeleléssel a felperes még nem teljesítette a tisztességesség követelményét. A meghatározott oklisták is csak az egyik elemét jelentették az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé

tevő kikötésnek. Alátámasztja ezt az is, hogy a hivatkozott kormányrendelet kizárólag a kamat mértékére hatást gyakorló okokat jelölte meg és semmilyen módon nem rendelkezett a költségekről vagy díjakról. A kamat tekintetében is csak annyi került megjelölésre, hogy melyek azok a feltételek, amelyeknek a bekövetkezte esetén a szerződés egyoldalúan módosítható.

Egy jogszabály sem rendezte azonban teljes körben a módosításhoz szükséges egyéb feltételeket, azok meghatározását a felek szerződésére hagyta, amelyek vonatkozásában viszont szintén érvényesülnie kell a tisztességesség követelményének. Szükséges tehát a megfelelő - és így tisztességes - szabályozással a további tartalmi elemek meghatározása is, azaz annak a rendezése, hogy a meghatározott feltételek bekövetkezte esetén milyen mértékű változás hat ki a fogyasztó fizetési kötelezettségének a módosulására, felmérhetőnek kell lennie ez alapján a változás lehetséges mértékének, ismertetni kell a kötelezettségváltozás mechanizmusát és meg kell felelnie mindennek az átláthatóság követelményének és így a fogyasztó részéről ellenőrizhetővé is kell válnia. A szerződéses kikötésben mindezt a további elveknek megfelelően egyértelműen és érthetően kell megfogalmazni.

Tekintettel arra, hogy a felperes által alkalmazott általános szerződési feltételek nem feleltek meg a tisztességesség követelményeinek, a jogerős ítélet helyesen állapította meg a kereset megalapozatlanságát és a kifejtettekre tekintettel a Kúria sem látott alapot a jogerős ítéletben foglaltak felülmérlegelésére.

A Kúria mindezek alapján - tárgyaláson kívül meghozott ítéletével - a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján a jogszabályoknak megfelelő jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban is irányadó Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felperest az alperes javára a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-ának (2), (5) és (6) bekezdése alapján a ténylegesen végzett ügyvédi tevékenységgel arányosan megállapított - és a 4/A. § (1) bekezdése szerint Áfa-val növelt összegű - ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.

Budapest, 2015. április 14.

Dr. Kollár Márta s.k. a tanács elnöke, dr. Puskás Péter s.k. előadó bíró, Tamáné dr. Nagy Erzsébet s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

Sz.Sz.

bírósági ügyintéző